HƯỚNG DẪN TỰ HỌC

BÀI CA CÔN SƠN

~ Nguyễn Trãi ~

BUỔI CHIỀU ĐỨNG Ở PHỦ THIÊN TRƯỜNG TRÔNG RA

~ Trần Nhân Tông ~

SAU PHÚT CHIA LY

~ Đoàn Thị Điểm ~

I. Bài ca Côn Sơn

1. Tìm hiểu chung:

a. Tác giả : SGK

b Tác phẩm :

Sáng tác lúc ông cáo quan về ở ẩn ở Côn Sơn (1437-1442)

NGUYỄN TRÃI (1380-1442)
ANH HÙNG DÂN TỘC - DANH NHÂN VĂN HOÁ THẾ GIỚI

荔枝園神女
生前英烈

寬山寺

Lịch sử Việt Nam bằng tranh 37

NGUYỄN TRÃI

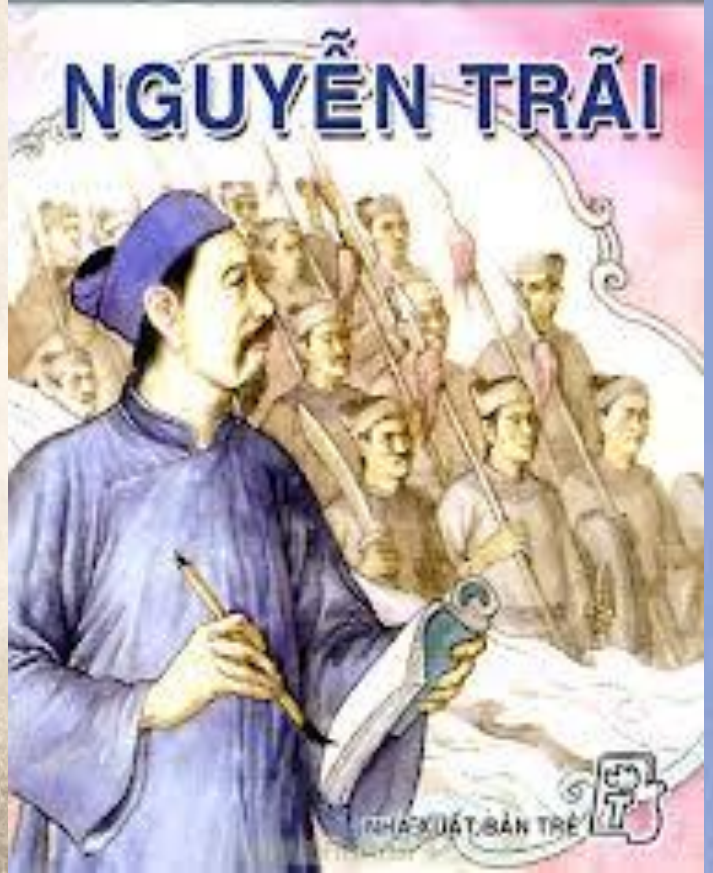

NHÀ XUẤT BẢN TRẺ

Lời : Phỏng theo tác phẩm dự thi của QUỐC QUANG - KIM KHÁNH
Tranh : TRƯƠNG HIẾU

CUỘC THI BIÊN SOẠN TRUYỆN TRANH LỊCH SỬ THEO SGK LỊCH SỬ HIỆN HÀNH

NGUYỄN TRÃI

NHÀ VĂN HOÁ KIỆT XUẤT

NHÀ XUẤT BẢN GIÁO DỤC VIỆT NAM

NGUYỄN TRÃI

ÚC TRAI THI TẬP

DƯƠNG ANH SƠN
(huyện lục bát)

NGUYỄN TRÃI

Hợp tuyển thơ

SOẠN GIẢ GIA ĐÌNH

NHÀ XUẤT BẢN HỘI NHÀ VĂN

Bài ca Côn Sơn

(Côn Sơn ca)

--- Nguyễn Trãi ---

Dịch thơ

Côn Sơn suối chảy rì rầm
Ta nghe như tiếng đàn cầm bên tai
Côn Sơn có đá rêu phơi
Ta ngồi trên đá như ngồi chiếu êm
Trong ghềnh thông mọc như nêm,
Tìm nơi bóng mát ta lên ta nằm
Trong rừng có bóng trúc râm,
Trong màu xanh mát ta ngâm thơ nhàn.

2. Nội dung và nghệ thuật

Nội dung

Ca ngợi vẻ đẹp thanh tĩnh, nên thơ của Côn Sơn

Cốt cách thanh cao, tâm hồn thi sĩ của Nguyễn Trãi

Nghệ thuật

- Đan xen tả cảnh và tả người.
- Thể thơ lục bát, lời thơ trong sáng, giọng điệu nhẹ nhàng, êm ái.
- Sử dụng các biện pháp nghệ thuật: So sánh, điệp ngữ

II. Buổi chiều đứng ở phủ Thiên Trường trông ra

1. Tìm hiểu chung:

a. Tác giả : SGK

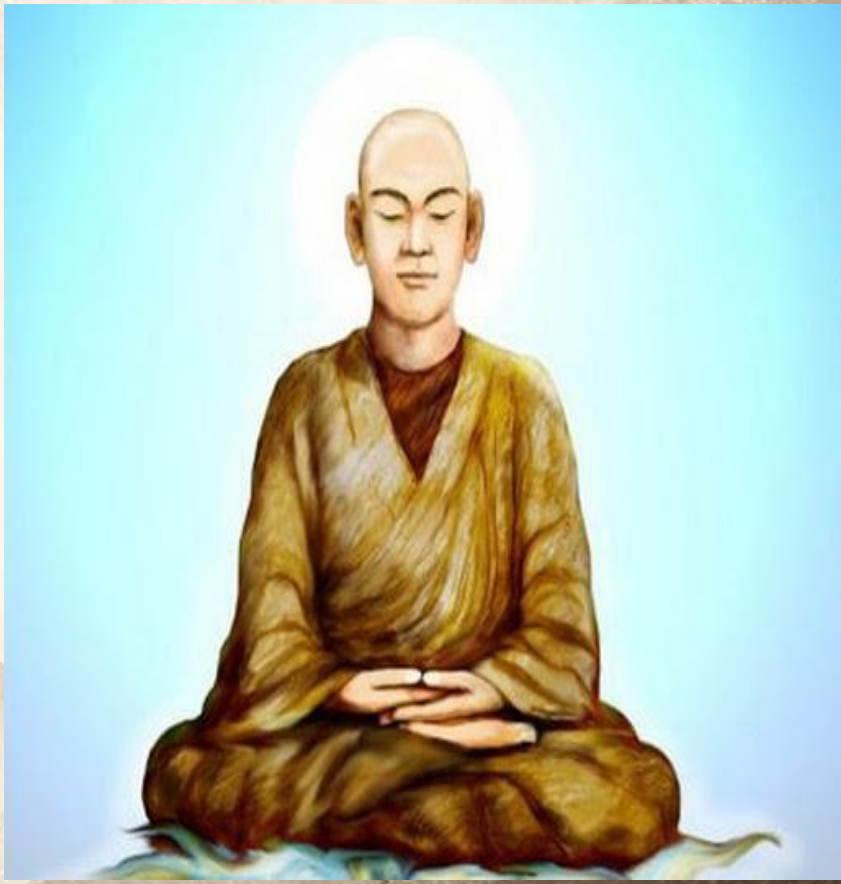

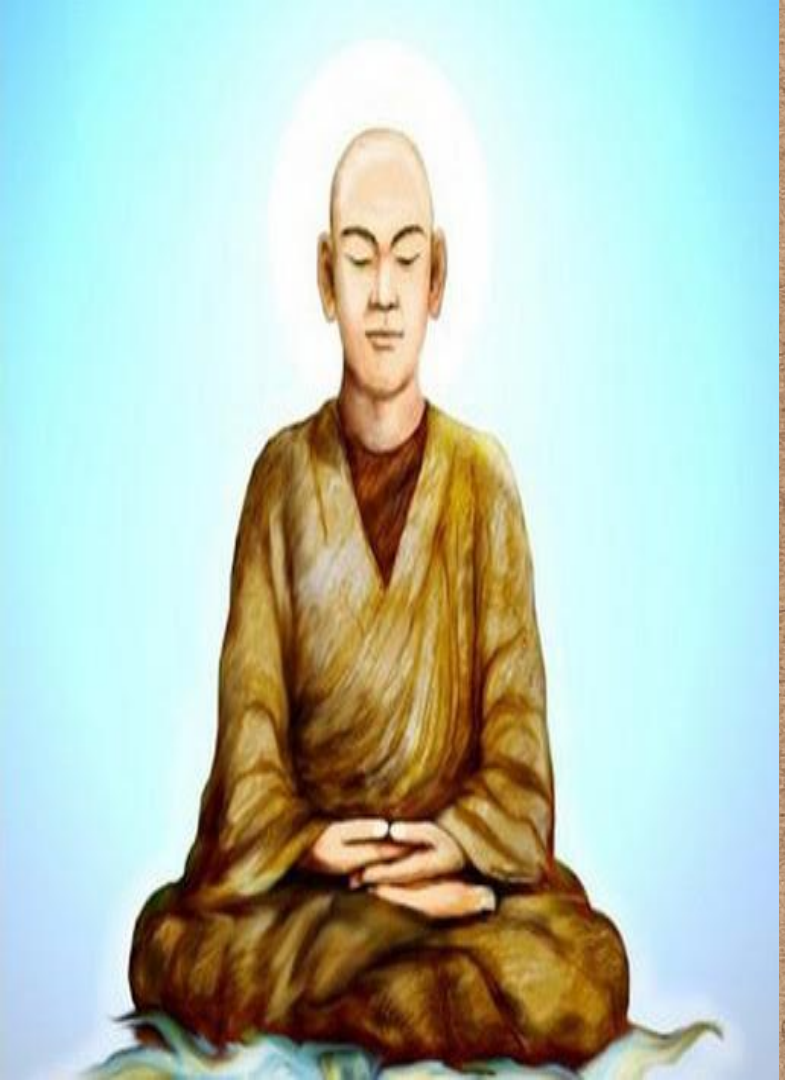

TRẦN NHÂN TÔNG
陳仁宗

- Tên húy là **Trần Khâm** (陳昑)
  (1258 – 1308)
- Con trưởng của vua Trần Thánh Tông và Nguyên Thánh Thiên Cảm Hoàng hậu Trần thị.
- Được lập làm thái tử năm 1274, lên làm vua năm 1279.
- Là vị hoàng đế thứ ba của triều Trần.

Là **một vị vua anh minh**

Ông là người đã cùng Hưng Đạo đại vương **hai lần đánh tan quân Nguyên xâm lược**

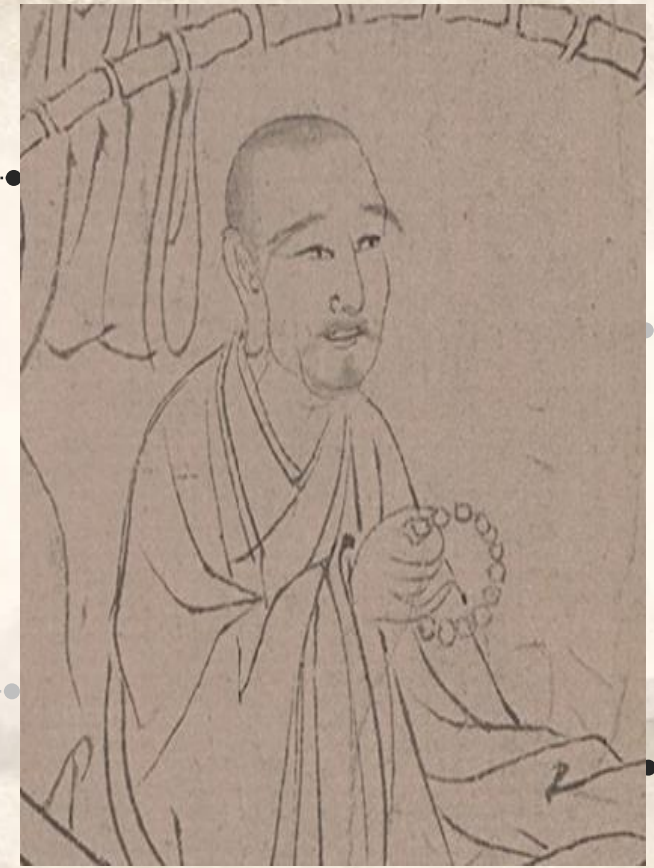

Năm 1293, ông lên làm Thái Thượng Hoàng, xuất gia tu hành và lấy hiệu **Trúc Lâm Đại sĩ**.

Sáng lập ra **Thiền phái Trúc Lâm Yên Tử** ở Việt Nam.

II. Buổi chiều đứng ở phủ Thiên Trường trông ra

1. Tìm hiểu chung:

a. Tác giả : SGK

b Tác phẩm :

- Sáng tác hoảng những năm 90 của TK XIII trong dịp Trần Nhân Tông được về thăm quê cũ ở Thiên Trường

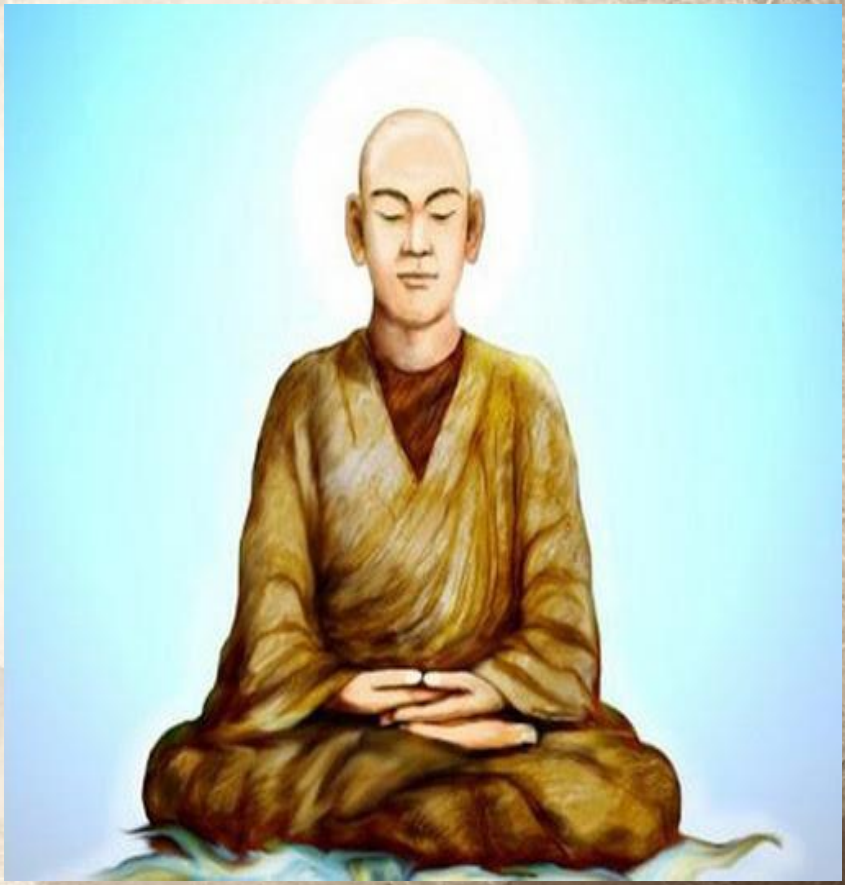

Là tác giả của nhiều tác phẩm văn chương mang cảm thức Thiền học.

Tác phẩm tiêu biểu

Xuân Đình

Thiên Trường vãn vọng

Thiên Trường phủ

Cư trần lạc đạo phú

Tác phẩm “Thiên Trường vãn vọng”

Hoàn cảnh sáng tác

- Khoảng những năm 90 của TK XIII
- Sáng tác trong dịp Trần Nhân Tông được về thăm quê cũ ở Thiên Trường

Phiên âm

Thôn hậu, thôn tiền đạm tự yên,

Bán vô, bán hữu tịch dương biên.

Mục đồng địch lý quy ngưu tận,

Bạch lộ song song phi hạ điền.

Dịch nghĩa

Thôn sau, thôn trước mờ nhạt tựa như khói,

Nửa không nửa có bên ánh chiều tà.

Trong tiếng sáo của trẻ chăn trâu, trâu đã về hết,

Cò trắng từng đôi bay xuống cánh đồng.

Dịch thơ

Trước xóm sau thôn tựa khói lồng,
Bóng chiều man mác có dường không.
Mục đồng sáo vẳng trâu về hết,
Cò trắng từng đôi liệng xuống đồng.

- Bản dịch của Ngô Tất Tố -

Bố cục

Hai câu đầu Cảnh chiều trong thôn xóm

Hai câu sau Cảnh chiều ngoài cánh đồng

a.Cảnh chiều trong thôn xóm

Hai câu đầu:

Thôn hậu thôn tiền đạm tự yên

Bán vô bán hữu tịch dương biên

Cảnh đẹp mơ màng, yên tĩnh, đậm sắc thái thiền

b. Cảnh chiều tà nơi thôn dã

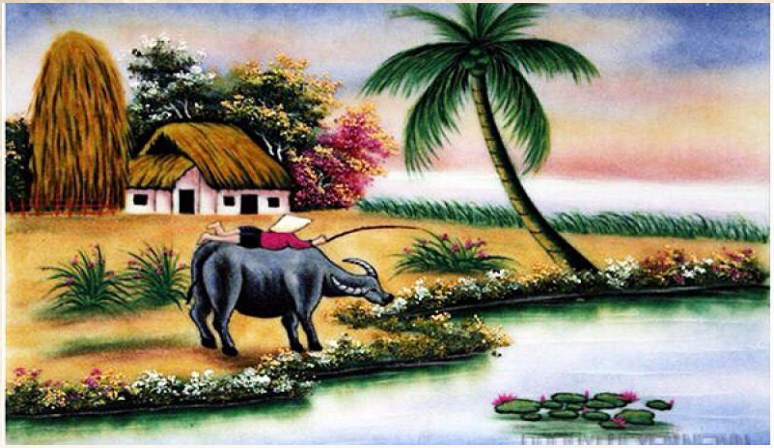

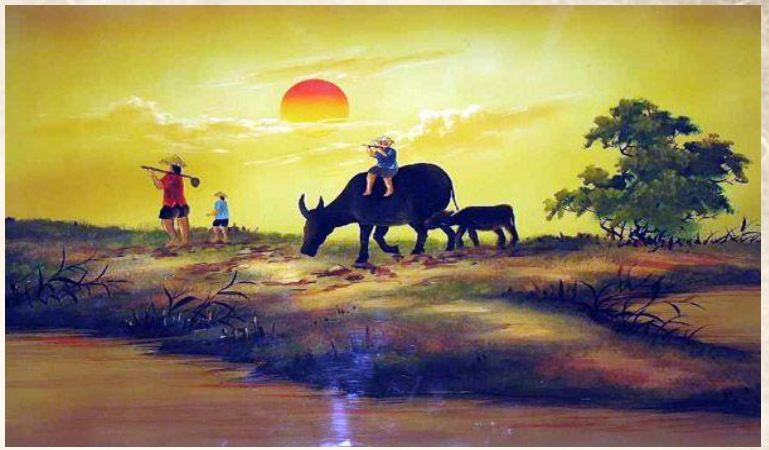

Hai câu cuối:

***Mục đồng** địch lý **ngưu** quy tận*

***Bạch lộ** song song phi hạ điền*

Bức tranh có âm thanh màu sắc, gợi lên cảnh quê thanh bình, đầy sức sống

2. Nội dung và nghệ thuật

Nội dung

- Bức tranh cảnh vật làng quê trầm lặng mà không đìu hiu

Thiên nhiên và con người hòa quyện một cách nên thơ

Bài thơ thể hiện hồn thơ thắm thiết tình quê của vị vua anh minh, tài đức Trần Nhân Tông.

Nghệ thuật

- Kết hợp điệp ngữ và tiểu đối sáng tạo
- Nhịp thơ êm ái hài hòa
- Sử dụng ngôn ngữ miêu tả đậm chất hội họa
- Thể thơ thất ngôn tứ tuyệt

III. Sau phút chia ly

1. Tìm hiểu chung:

a. Tác giả : SGK

b. Dịch giả :

-Đoàn Thị Điểm (1705-1748) một phụ nữ tài sắc quê Hưng Yên.

c.Tác phẩm

- Kiệt tác trong lịch sử văn học Việt Nam
- Thể song thất lục bát

慕蘞鄳墜趴嗟
穿才穿命窖羅恄饒
硃戈沒局波桃
仍調鼬僥罵忉疸悉
邏之彼嗇私豐
丕青慣退膦紅打慳

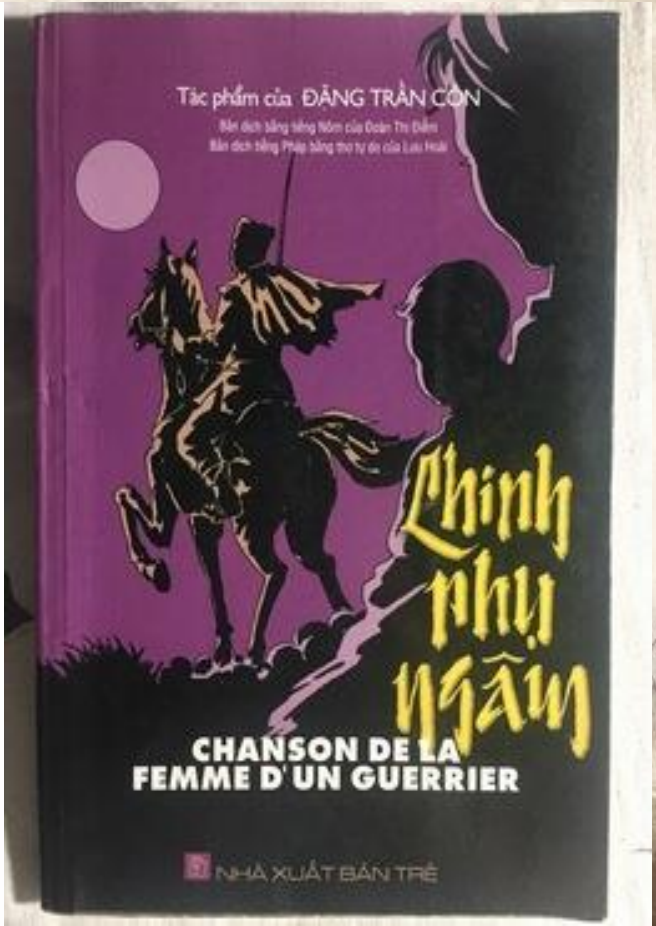

Văn bản :SAU PHÚT CHIA LY

(Trích: Chinh phụ ngâm khúc-Đặng Trần Côn)

Chàng thì đi cõi xa mưa gió
Thiếp thì về buồng cũ chiếu chăn
Đoái trông theo đã cách ngăn
Tuôn màu mây biếc,trải ngàn núi xanh
Chốn Hàm Dương chàng còn ngảnh lại
Bến Tiêu Dương thiếp hãy trông sang
Bến Tiêu Dương cách Hàm Dương
Cây Hàm Dương cách Tiêu Dương mấy trùng
Cùng trông lại mà cùng chẳng thấy
Thấy xanh xanh những mấy ngàn dâu
Ngàn dâu xanh ngắt một màu
Lòng chàng ý thiếp ai sầu hơn ai ?...

Song thất

Lục

Bát

Bố cục

-Bốn câu đầu- Khúc ngâm thứ nhất

-Bốn câu giữa- Khúc ngâm thứ hai

-Bốn câu cuối- Khúc ngâm thứ ba

2. Nội dung và nghệ thuật

Nội dung

- Nỗi sầu của người chinh phụ sau phút tiễn đưa chồng

Tố cáo chiến tranh phi nghĩa

Niềm khao khát hạnh phúc lứa đôi của người phụ nữ

Nghệ thuật

- Ngôn từ điêu luyện
- Sử dụng điệp ngữ tài tình
- Thơ giàu nhạc điệu, sử dụng hình ảnh ước lệ, tượng trưng, phép đối.

HƯỚNG DẪN TỰ HỌC

- Hoàn thành bài làm nhóm
- Xem trước bài mới:

Từ đồng âm, từ trái nghĩa, từ đồng nghĩa

Chúc các em học tốt!